

Jyväskylän kesäyliopiston tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma 2024–2026

Tuomo Kuivalainen
Tomi Salmi

Sisällys

Johdanto	1
Lait suunnitelman taustalla	1
Laki naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta (8.8.1986/609)	1
Yhdenvertaisuuslaki (1325/2014)	2
Suunnitelman laadinta Jyväskylän kesäyliopistossa	2
Jyväskylän kesäyliopisto	2
Suunnitelman ohjeistus	3
Laadintaprosessi Jyväskylän kesäyliopistossa	3
Tasa-arvo ja yhdenvertaisuus Jyväskylän kesäyliopiston opetuksessa ja opiskelussa	4
Nykytilanne	4
Opiskelijakysely: tasa-arvo ja yhdenvertaisuus Jyväskylän kesäyliopistossa	6
Tavoitteet	6
Toimenpiteet	7
Vastuutahot	7
Jyväskylän kesäyliopiston tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma: Arvio toimenpiteiden toteuttamisesta ja tuloksista vuosilta 2021–2023	8
Tavoitteet	8
Toimenpiteet	8
Lähteet	9

Johdanto

Opetushallituksen mukaan oppilaitoksilla tulee olla tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma 1.1.2017. Jyväskylän kesäyliopiston ensimmäinen yhdenvertaisuus- ja tasa-arvosuunnitelma on laadittu 15.5.2017. Suunnitelman uusi versio on laadittu huhtikuussa 2024. Tämä suunnitelma on voimassa 2024-2026. Tarvittaessa suunnitelmaa päivitetään ajanjakson aikana.

Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmalla pyritään edistämään opiskelijoiden tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta Jyväskylän kesäyliopistossa. Tasa-arvossa on kyse ihmisyydestä, ihmisarvosta sekä jokaisen ihmisen ainutkertaisuudesta.

Jyväskylän kesäyliopiston yhdenvertaisuus- ja tasa-arvosuunnitelmassa käydään läpi tasa-arvolaki ja yhdenvertaisuuslaki sekä selvitys oppilaitoksen tasa-arvotilanteesta. Lopuksi esitellään opiskeluun ja opetukseen liittyvät toimenpiteet ja vastuuhenkilöt.

<https://www.oph.fi/fi/tilastot-ja-julkaisut/julkaisut/tasa-arvo-ja-yhdenvertaisuussuunnittelu-vapaansivistystyon>

Lait suunnitelman taustalla

Laki naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta (8.8.1986/609)

Laki naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta (609/1986) tuli voimaan 1.1.1987. Lakiin on tehty useita muutoksia ja viimeksi sitä uudistettiin 11.11.2016.

Lain tarkoituksena on estää sukupuoleen perustuva syrjintä ja edistää naisten ja miesten välistä tasa-arvoa sekä tässä tarkoituksessa parantaa naisten asemaa erityisesti työelämässä. Lain tarkoituksena on myös estää sukupuoli-identiteettiin tai sukupuolen ilmaisuun perustuva syrjintä.

Tasa-arvolaki kieltää syrjinnän sukupuolen, sukupuoli-identiteetin ja sukupuolen ilmaisun perusteella. Jyväskylän kesäyliopiston on huolehdittava siitä, että sukupuolten välisen tasa-arvon edistämiseksi tehdään järjestelmällistä ja suunnitelmallista työtä. Jyväskylän kesäyliopiston tulee myös ennaltaehkäistä syrjintää sukupuoli-identiteetin ja sukupuolen ilmaisun perusteella.

Tasa-arvolaki kieltää asettamasta henkilöä sukupuolen, sukupuoli-identiteetin tai sukupuolen ilmaisun perusteella muita epäedullisempaan asemaan opiskelijavalinnoissa, opetusta järjestettäessä, opintosuoritusten arvioinnissa, oppilaitoksen tai yhteisön muussa varsinaisessa toiminnassa sekä tasa-arvolain yleistä syrjintäkieltoa koskevassa säännöksessä tarkoitetulla tavalla. Oppilaitoksen menettelyä on pidettävä kiellettyinä syrjintänä myös, jos henkilö joutuu seksuaalisen häirinnän tai sukupuoleen perustuvan häirinnän kohteeksi tai syrjintäkäskyn tai -ohjeen johdosta syrjityksi tasa-arvolaissa tarkoitetulla tavalla.

Mikäli opiskelija katsoo joutuneensa syrjityksi sukupuolen perusteella, hänellä on oikeus saada Jyväskylän kesäyliopistolta asiaa koskeva kirjallinen selvitys. Selvitys on annettava viivytyksettä.

Kirjallinen selvitys on annettava myös, jos opiskelija kokee joutuneensa seksuaalisen häirinnän tai sukupuoleen perustuvan häirinnän kohteeksi. Selvityksessä on tällöin todettava, mihin toimiin Jyväskylän kesäyliopisto on ryhtynyt häirinnän poistamiseksi.

Yhdenvertaisuuslaki (1325/2014)

Lain tarkoituksena on edistää yhdenvertaisuutta ja ehkäistä syrjintää sekä tehostaa syrjinnän kohteeksi joutuneen oikeusturvaa.

Lain 8 §:n mukaan ketään ei saa syrjiä iän, alkuperän, kansalaisuuden, kielen, uskonnon, vakaumuksen, mielipiteen, poliittisen toiminnan, ammattiyhdistystoiminnan, perhesuhteiden, terveydentilan, vammaisuuden, seksuaalisen suuntautumisen tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella. Syrjintä on kielletty riippumatta siitä, perustuuko se henkilöä itseään vai jotakuta toista koskevaan tosiseikkaan tai oletukseen. Välittömän ja välillisen syrjinnän lisäksi tässä laissa tarkoitettua syrjintää on häirintä, kohtuullisten mukautusten epääminen sekä ohje tai käsky syrjiä.

Sellainen oikeasuhtainen erilainen kohtelu, jonka tarkoituksena on tosiasiallisen yhdenvertaisuuden edistäminen taikka syrjinnästä johtuvien haittojen ehkäiseminen tai poistaminen, ei ole syrjintää. (9 §)

Jyväskylän kesäyliopiston on arvioitava yhdenvertaisuuden toteutumista toiminnassaan ja ryhdyttävä tarvittaviin toimenpiteisiin yhdenvertaisuuden toteutumisen edistämiseksi. Edistämistoimenpiteiden on oltava oppilaitoksen toimintaympäristö, voimavarat ja muut olosuhteet huomioon ottaen tehokkaita, tarkoituksenmukaisia ja oikeasuhtaisia.

Jyväskylän kesäyliopiston on huolehdittava siitä, että oppilaitoksella on suunnitelma tarvittavista toimenpiteistä yhdenvertaisuuden edistämiseksi sekä varattava oppilaille ja heidän huoltajilleen sekä opiskelijoille tai heidän edustajilleen mahdollisuus tulla kuulluiksi edistämistoimenpiteistä.

Yhdenvertaisuuden toteutumista valvovat yhdenvertaisuusvaltuutettu, yhdenvertaisuus – ja tasa-arvolautakunta, oman työpaikan luottamusmies ja työsuojeluvaltuutettu sekä tarvittaessa oikeusinstanssit.

Suunnitelman laadinta Jyväskylän kesäyliopistossa

Jyväskylän kesäyliopisto

Jyväskylän kesäyliopisto on vapaan sivistystyön lain mukaista koulutustoimintaa toteuttava oppilaitos. Aatteellisesti ja poliittisesti sitoutumaton Jyväskylän kesäyliopisto tukee toiminnallaan elinikäisen oppimisen, henkisen hyvinvoinnin ja koulutuksellisen tasa-arvon periaatteiden toteutumista Keski-Suomen maakunnassa. Jyväskylän kesäyliopisto järjestää yksilöille, yrityksille ja yhteisöille tarvelähtöistä ajankohtaista koulutusta. Koulutukset ovat pääsääntöisesti avoimia kaikille iästä ja pohjakoulutuksesta riippumatta ja opetus järjestetään huomioiden erilaisissa elämäntilanteissa elävien ihmisten opiskelumahdollisuudet. Koulutukset täydentävät ja monipuolistavat alueen muuta koulutustarjontaa.

Jyväskylän kesäyliopiston arvoina ovat elinikäinen oppiminen, henkinen hyvinvointi ja koulutuksellinen tasa-arvo. Toiminnan päämääränä on tarjota elinikäisen oppimisen mahdollisuus ja tukea asukkaiden hyvinvointia Keski-Suomen maakunnassa.

Jyväskylän kesäyliopiston koulutuksiin ilmoittaudutaan vuosittain noin 4000 kertaa.

Jyväskylän kesäyliopiston toimintamuodot

- avoin yliopisto- ja korkeakouluopetus
- työelämän valmiuksia ja osaamista kehittävä koulutus
- kieliopinnot
- lukiolais- ja abi-kurssit
- ikääntyvien yliopistotoiminta
- lasten ja nuorten yliopistotoiminta
- tilauskoulutukset: suunnittelemme ja järjestämme koulutusta asiakkaiden toivomusten perusteella.

Suunnitelman ohjeistus

Koulutuksen järjestäjä vastaa siitä, että vuosittain laaditaan oppilaitoskohtaisesti tasa-arvosuunnitelma yhteistyössä henkilöstön ja oppilaiden tai opiskelijoiden kanssa. Suunnitelma voidaan sisällyttää osaksi opetussuunnitelmaa tai muuta oppilaitoksen suunnitelmaa.

Tasa-arvosuunnitelman tulee sisältää:

- 1) selvitys oppilaitoksen tasa-arvotilanteesta;
- 2) tarvittavat toimenpiteet tasa-arvon edistämiseksi;
- 3) arvio aikaisempaan tasa-arvosuunnitelmaan sisältyneiden toimenpiteiden toteuttamisesta ja tuloksista.

Erityistä huomiota tulee kiinnittää oppilas- tai opiskelijavalintoihin, opetuksen järjestämiseen, oppimiseroihin ja opintosuoritusten arviointiin sekä seksuaalisen häirinnän ja sukupuoleen perustuvan häirinnän ehkäisemiseen ja poistamiseen.

Vuosittaisen tarkastelun sijasta suunnitelma voidaan laatia enintään kolmeksi vuodeksi kerrallaan joko erillisenä tai johonkin muuhun suunnitelmaan sisältyen ja että henkilöstö ja opiskelijat pääsevät vaikuttamaan sen sisältöön.

Laadintaprosessi Jyväskylän kesäyliopistossa

Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma perustuu Jyväskylän kesäyliopiston vuosikokouksessa hyväksytyyn strategiaan ja jatkuvasti kerättäviin asiakaspalautteisiin sekä työyhteisössä käytyihin arviokeskusteluihin.

Asiakaspalaute pyydetään jokaisen koulutuksen/kurssin jälkeen ja sitä seurataan jatkuvasti ympäri vuoden. Koulutuksen onnistumisen lisäksi siinä kartoitetaan esteettömyyttä, uusia koulutusideoita sekä annetaan mahdollisuus myös avoimeen palautteeseen. Asiakaspalautteiden vastausprosentti on koulutuksesta riippuen 40-100%.

Asiakkaille on annettu mahdollisuus kommentoida suunnitelmaa kyselyllä syksyllä 2023. Kysely toteutettiin sähköisenä ja siitä tiedotettiin uutiskirjeessä, some-kanavissa ja kohdennetusti suoraan opiskelijoille sähköpostitse.

Kesäyliopiston henkilökunta on keskustellut viikkokokouksissa syksyllä 2023 tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta koskevista teemoista seuraavien kysymysten pohjalta:

1. Miten tasa-arvokysymykset on huomioitu Kesäyliopiston toiminnassa (konkretiaa)?
2. Keitä puuttuu opiskelijoistamme?
3. Mitkä aiheet ja toimintamuodot voisivat kiinnostaa/olla tarpeellisia niille ryhmille, joita opiskelijoistamme puuttuu/on vähemmistönä? Onko vähemmän osallistuvilla ryhmillä piilossa olevia opintotarpeita?
4. Minkälaisia osallistumisen kynnyksiä vähemmän osallistuvilla ryhmillä voi olla?
5. Onko ryhmiä, joita opistotoiminnan tulisi nyt erityisesti tavoittaa ja tukea?
6. Miltä tiedotuksemme ja opinto-ohjelmamme näyttää eri ryhmien kannalta? – Mitä kuvitus ja tekstit viestivät?
7. Näkyvätkö tasa-arvo ja yhdenvertaisuus yhteiskunnallisina kysymyksinä aiheissa?
8. Millaisilla keinoilla saisimme opiskelijoiden äänen mukaan suunnitelmaan?

Keskustelun, strategiakyselyn ja asiakaspalautteen pohjalta on koottu seuraava kesäyliopiston toimintaa kuvaileva tasa-arvo- ja yhdenvertaisuusarvio sekä visio jatkossa tarvittavista toimista.

Tasa-arvo ja yhdenvertaisuus Jyväskylän kesäyliopiston opetuksessa ja opiskelussa

Jyväskylän kesäyliopiston tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma arvioi ja edistää yhdenvertaisuuden toteutumista sekä ohjaa tekemään tarvittavat toimenpiteet asian eteen.

Tasa-arvo ja yhdenvertaisuus kesäyliopiston toiminnassa ei tarkoita, että kaikkia kohderyhmiä ja sukupuolia tulee olla opiskelijoissa yhtä paljon. Yhdenvertaisuuden periaatteena on tehdä tarjonnasta mahdollisimman kattava, jolloin kesäyliopiston opintoihin olisi mahdollista tasapuolisesti hakeutua useiden kohderyhmien edustajia. Tämän mahdollistamiseksi on selvitetty eri kohderyhmien ja sukupuolten erilaisia kiinnostuksen kohteita ja tarpeita sekä vastataan monipuolisesti niihin. Olennaista on ollut myös osallistumisen esteiden ja mahdollisten piilossa olevia opintotarpeiden löytäminen. Kesäyliopistossa otetaan huomioon sukupuoliroolien muutokset sekä tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden kysymykset opintotarjonnassa. (STM, 2015).

Nykytilanne

Jyväskylän kesäyliopisto on kaikille avoin ikään, sukupuoleen, etniseen ryhmään, terveydentilaan ja muuhun taustaan kuten koulutukseen, ammattiin, elämäntavoihin, poliittiseen kantaan yms. katsomatta. Kaikki opetus pyritään järjestämään erilaiset oppijat ja oppijaryhmät huomioon ottaen opiskelijavalintojen, opetuksen toteuttamisen ja arvioinnin suhteen. Tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistäminen on osa kaikkea kesäyliopiston toimintaa, ja koskee sekä opiskelijoita, opettajia että hallintohenkilökuntaa.

Kesäyliopiston opiskelijat koostuvat Jyväskylän yliopiston opiskelijoista, ammatillista lisäkoulutusta hakevista (pääasiassa sosiaali- ja terveysala, opetus- ja kasvatusala, oikeus ja hallinto), työelämässä olevista ja senioreista. Lasten ja nuorten yliopiston opintoihin hakeutuu lähinnä aiemmin mainittujen kohderyhmien lapsia tai lastenlapsia. Abiturientti- ja lukiolaiskursseille hakeutuu erityisesti lukiokurskien

lisäksi opetusta/valmennusta tarvitsevia lukiolaisia ja abiturientteja. Kysyntää on ollut myös erilaisia oppimisvaikeuksia huomioon ottavalle opetukselle.

Kieliopinnot tavoittavat lähinnä työssä olevia kielistä ja kulttuureista kiinnostuneita henkilöitä. Suomen kielen ja kulttuurin kursseille osallistutaan ympäri maailmaa sekä osallistujat usein ovat Suomessa asuvia maahan muuttaneita. Kesäyliopisto järjestää vuosittain kotoutumislain mukaista suomen kielen- ja lukutaitokoulutusta maahan muuttaneille.

Opiskelijat valitaan koulutuksiin ja kursseille pääasiassa ilmoittautumisjärjestyksessä. Joihinkin koulutuksiin haetaan yhteistyökouluttajan toiveesta erillisellä hakemuksella ja se on ilmoitettu koulutuksen kuvauksessa. Näin koulutukseen valitaan ammatillisen osaamisen ja työkokemuksen pohjalta sopivimmat hakijat.

Opetus pyritään toteuttamaan esteettömissä tiloissa ja sellaisina aikoina, että mahdollisimman monen on niihin vaivatonta osallistua. Tarjontaan on lisätty myös verkko-opintoja saavutettavuuden lisäämiseksi. Luentoja, kursseja ja opintokokonaisuuksia suunniteltaessa rekrytoimme kouluttajat asiantuntijuusperusteisesti. Luennoitsijoiden ja kouluttajien sukupuolijakauma on tästä huolimatta tasainen. Opintotarjonnassa olemme huomioineet myös vahvasti nais- tai miesvaltaiset alat, monimuotoiset ihmisryhmät ja yhteiskunnallisesti merkittävät aiheet.

Kesäyliopiston toimintamalliin kuuluu osaamisperusteisuus ja osaamistavoitteisiin nojautuva arviointi. Opiskelijan osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen tukee ihmisen monipuolista kehitystä (OKM 2020:7). Arviointiperusteet on tehty läpinäkyväksi kaikissa koulutuksissa. Osaamisperusteisuudella pyritään korostamaan opiskelijan oikeuksia tuomalla arvioinnin kriteerit selkeämmin nähtäville.

Kesäyliopiston henkilökunta ei toteuta opintojen arviointia vaan se tekee kesäyliopiston palkkaama opettaja. Opettajat noudattavat arvioinnissaan tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden periaatteita. Opettajille on laadittu ohjesivusto, josta käyvät ilmi Kesäyliopiston arvot. Avoimen yliopisto-opetuksen osalta arviointi toteutetaan yhteistyöyliopiston ohjeiden mukaisesti.

Keräämme osallistujilta palautetta opiskeluiden sujuvuudesta ja osaamisperusteisuuden toteutumisesta. Palautekyselyitä tehdään jokaisen kurssin päätteeksi sekä lisäksi kahdesti vuodessa yleisenä palautekyselynä. Lisäksi esimerkiksi Ikääntyvien yliopiston luentoaiheet valitaan osallistujien kiinnostuksen mukaisesti äänestämällä.

Kesäyliopistossa puututaan välittömästi syrjintään ja häirintään sellaista havaitessa tai kun asia tuodaan ilmi kesäyliopiston henkilökunnalle. Jokainen henkilökunnan jäsen sitoutuu toimenpiteisiin häirintä- tai syrjintätilanteita havaitessaan tai mikäli sellainen tuodaan hänen tietoonsa.

Kesäyliopisto on edelleen huonosti tunnettu, mm. strategiakyselyssä kesäyliopisto miellettiin lähinnä yliopistoon kuuluvaksi. Lisäksi kesäyliopistoon liitetyt mielikuvat nostavat joidenkin kynnystä osallistua opintoihin varsinkin heidän, joilla ei ole aiempaa yliopistotaustaa. Yliopisto-termi voi herättää matalammin koulutettujen keskuudessa kynnyksen osallistua akateemiseen koulutukseen, ja "kesä-" etuliite voi herättää epävarmuutta toiminnan ympärivuotisuudesta. Myös viestinnässä ja sisältökuvauksissa esiintyvä akateemisuuteen fokusoitunut viestintä voi olla esteenä koulutuksiin hakeutumiselle. On kuitenkin huomioitava, että tiedeperusteisuus on kesäyliopiston ydinarvo, josta tulisi pystyä viestimään ulospäin helposti lähestyttävällä tavalla.

Tällä hetkellä kesäyliopiston rahoitusrakenne ei mahdollista sellaisia kurssihintoja, jotka tavoittaisivat kaikki kohderyhmät. Korkeahko hinnoittelu rajaa koulutusten ulkopuolelle esimerkiksi osan työttömistä, eläkeläisistä, pienituloisista ja maahanmuuttajista. Kesäyliopisto järjestää myös tietyille kohderyhmille maksuttomia koulutuksia mm. erilaisiin hankkeisiin osallistumalla. Kesäyliopisto hakee myös aktiivisesti hankerahoituksia mahdollistaakseen osallistujille maksuttomien koulutusten järjestämistä.

Opiskelijakysely: tasa-arvo ja yhdenvertaisuus Jyväskylän kesäyliopistossa

Kesäyliopiston opiskelijoita osallistettiin tasa-arvo ja yhdenvertaisuussuunnitelman teemoihin marraskuussa 2023 tehdyllä kyselyllä. Kysely toteutettiin kesäyliopiston uutiskirjeessä sekä sähköpostitse. Sähköpostiin valikoitiin kesäyliopiston pitkäkestoisiin koulutuksiin (kurssimuotoiset ja useamman koulutuskerran ohjelmat) viimeisen kahden vuoden aikana ilmoittautuneet. Kyselyyn vastasi 122 henkilöä.

Kyselyssä arvioitiin väittämiä (täysin samaa mieltä, osittain samaa mieltä, osittain eri mieltä, täysin eri mieltä) tasa-arvo ja yhdenvertaisuussuunnitelman teemoista sekä toimenpiteistä. Lisäksi väitteissä oli mahdollisuus tarkentaa valintaa avoimella tekstillä. Kyselyssä oli myös avoimia kysymyksiä.

Kyselyssä 89 % vastanneista arvioi olevansa täysin tai osittain samaa mieltä siitä, että Jyväskylän kesäyliopisto on huomionut tasa-arvoon ja yhdenvertaisuuteen liittyneet asiat hyvin koulutuksissaan, ja 91 % arvioi, että kesäyliopisto huomioi erilaiset ihmisryhmät toiminnassaan. 94 % ei ollut havainnut syrjivää käytöstä tai ahdistelua kesäyliopiston koulutuksissa. Suurin kehityskohta kyselyn väittämistä nousi viestintäkanavien kohdalla, sillä 29 % ei tiennyt miten olla yhteydessä kesäyliopistoon havaitessaan syrjivää käytöstä tai häirintää.

Useat vastaajat toivovat kesäyliopiston osallistavan opettajia ja oppilaita kehittämään opetussuunnitelmaa ja koulutustarjontaa myös jatkossa. Lisäksi kesäyliopiston toivotaan viestivän koulutusten saavutettavuudesta ja esteettömyydestä yhä paremmin. Koulutusten ja kurssien teemoissa toivotaan myös jatkossa ajankohtaisia aiheita sekä erilaisten ihmisryhmien huomiontia. Arvioinnin kriteereistä halutaan lisäksi entistä läpinäkyvämpiä. Myös tasa-arvoa ja objektiivisuutta edistävän nimettömän työnhakuprosessin käyttöönotto sai runsaasti kannatusta.

Avoimissa vastauksissa nousi valtaosassa päällimmäisenä esille tyytyväisyys nykytilanteeseen ja kesäyliopiston toimintaan sekä siihen, että tasa-arvoon ja yhdenvertaisuuteen kiinnitetään huomiota ja opiskelijoiden kokemuksia halutaan selvittää. "Millaisia asioita, ihmisiä tai ihmisryhmiä kesäyliopiston toiminnassa pitäisi huomioida lisää?" kysymyksen yksittäisissä vastauksissa mainittiin mm. neurokirjon ihmiset, oppimisvaikeuksia kokevat, vammaiset, ikääntyvät, ulkomaalaiset ja eri kieliryhmät.

Kyselyn tulokset käytiin läpi sekä kesäyliopiston henkilökunnan että hallituksen kesken, ja niitä hyödynnettiin tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman laatimisessa sekä kesäyliopiston toiminnan nykytilanteen tarkastelussa ja tulevien toimenpiteiden kehittämisessä.

Tavoitteet

- Pyrimme tarjoamaan kattavasti eri kohderyhmille suunnattuja koulutuksia jokaisella kesäyliopiston toimintasektorilla toiminnan kapasiteetti huomioiden.
- Pyritään laajentamaan kesäyliopiston koulutustarjontaa useammille kohderyhmille (esim. miesvaltaisille aloille, työttömille ja erilaisille kielivähemmistöille)

- Pyrimme ennakoimaan opintotarjonnassa kokonaan uusia mahdollisia kohderyhmiä, kuten ikääntyvät maahanmuuttajataustaiset henkilöt.
- Jatkamme opintojen järjestämistä mahdollisimman esteettömästi ja varmistetaan opintojen hyvä saavutettavuus.
- Mikäli kesäyliopistossa havaitaan syrjintää, seksuaalista tai sukupuoleen perustuvaa häirintää, siihen puututaan nopeasti ja tehokkaasti.
- Kesäyliopisto huomioi tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden myös rekrytointiprosesseissa.
- Henkilökuntamme toimii aktiivisesti tasa-arvo- ja yhdenvertaisuusteemojen toteutumiseksi.
- Tasa-arvo ja yhdenvertaisuus on myös henkilökuntaamme varten.
- Kesäyliopisto tuo toimintansa arvopohjan esille opiskelijoille sekä henkilökunnalle ja pyrkii luomaan niiden mukaisen oppimisympäristön.
- Kesäyliopiston viestinnässä huomioidaan yhdenvertaisuus, syrjimättömyys ja monimuotoisuus.

Toimenpiteet

- Kesäyliopisto on laatinut ohjeistuksen arvoihin sekä lainsäädäntöön perustuvista koulutusympäristöjen pelisäännöistä, sekä valvoo ja ylläpitää niitä.
- Tasa-arvo ja yhdenvertaisuussuunnitelma on osa henkilöstön perehdytystä ja koulutusta.
- Kartoitamme alueen opintotarjontaa monipuolisesti erilaisille kohderyhmille.
- Etsimme aktiivisesti keinoja ja rahoitusratkaisuja työttömien, eläkeläisten, pienituloisten ja maahanmuuttajien koulutustarjonnan mahdollistamiseksi.
- Pyrimme mahdollisuuksien mukaan järjestämään opetusta erilaisia oppimisvaikeuksia omaaville (esimerkiksi abiturienttikurssien toteutuksessa)
- Kesäyliopisto osoittaa opiskelijoille, opettajille sekä henkilökunnalle kanavat, joiden kautta ilmoittaa havaitsemastaan syrjintä- tai häirintätilanteesta. Kesäyliopistolla on toimintamalli tällaisia tilanteita varten.
- Kehitämme edelleen esteettömyyttä tukevien tilaratkaisujen ja apuvälineiden käyttöä koulutuksissamme. Tiedotamme esteettömyyteen liittyvistä järjestelyistä koulutusten infokirjeissä.
- Jokaisen koulutuksen ja kurssin jälkeen pyydämme asiakaspalautteen. Palautteen pohjalta seuraamme koulutusten onnistumista sekä kouluttajan, materiaalin, tilan että kesäyliopiston toiminnan osalta. Palautteessa on mahdollisuus myös avoimiin vastauksiin.
- Kesäyliopisto toteuttaa säännöllisesti opiskelijakyselyitä tasa-arvoon ja yhdenvertaisuuteen liittyvistä teemoista ja hyödyntää niiden tuloksia toimintansa suunnittelussa ja toimintamallien kehittämisessä.
- Kesäyliopisto pyrkii edistämään nimettömien ja iättömien työhakemusten käyttöä.
- Kesäyliopiston viestintä, kuvitus ja brändi heijastaa monimuotoisuutta. Korostamme monimuotoisuutta kesäyliopiston graafisessa ilmeessä, kuvituskuvisa ja sanavalinnoissa.
- Tasa-arvo ja yhdenvertaisuussuunnitelmaa päivitetään niin, että myös henkilöstön osuus vastaanottavana puolena eli tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta tarvitsevana joukkona on selkeästi ilmaistu.

Vastuutahot

- Kesäyliopiston hallitus johtaa ja valvoo Jyväskylän kesäyliopiston toimintaa.
- Kesäyliopiston toiminnasta vastaa rehtori. Henkilökunnan jäsenet toimivat opettajille sekä opiskelijoille yhteyshenkilönä, joihin olla yhteydessä häirintää tai syrjintää kohdatessa tai todistaessa.
- Kesäyliopiston henkilökunta vastaa omalla toiminnallaan käytännön toimivuudesta.

Jyväskylän kesäyliopiston tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma: Arvio toimenpiteiden toteuttamisesta ja tuloksista vuosilta 2021–2023

Tavoitteet

- Pyritään tarjoamaan kattavasti eri kohderyhmille suunnattuja koulutuksia jokaisella kesäyliopiston toimintasektorilla toiminnan kapasiteetti huomioiden.
  - Tavoite toteutui. Kesäyliopiston toiminnassa on huomioitu uusia kohderyhmiä sekä alueellisia tarpeita, ja näitä valvotaan jatkuvasti.
- Pyritään laajentamaan kesäyliopiston koulutustarjontaa ns. epätyypillisille ammattiryhmille, mm. miesvaltaiset alat.
  - Toteutui osittain. Yksittäisiä avauksia epätyypillisille kohderyhmille on ollut jonkin verran, mutta tällaisen toiminnan vakiinnuttamisessa on kehittämisen varaa.
- Jatketaan opintojen järjestämistä mahdollisimman esteettömästi ja varmistetaan opintojen hyvä saavutettavuus.
  - Toteutui osittain. Verkkotarjonnan laajentuminen on lisännyt koulutusten tavoitettavuutta ajasta ja paikasta riippumattomien koulutusten muodossa. Jatkossa pyritään ottamaan entistä tarkemmin huomioon erilaiset aidosti esteettömyyttä tukevat koulutusjärjestelyt.
- Mikäli kesäyliopistossa havaittaisiin syrjintää, seksuaalista tai sukupuoleen perustuvaa häirintää, siihen puututaan nopeasti ja tehokkaasti.
  - Toteutui.

Toimenpiteet

- Kartoitamme alueen opintotarjontaa epätyypillisille ammattiryhmille, ja pohdimme, olisiko kesäyliopistolla näille tarjottavaa.
  - Toteutui osittain. Epätyypilliset kohderyhmät on huomioitu kesäyliopiston henkilökunnan suunnittelutyössä, mutta eivät ole vakiintuneet osaksi toimintaa. Kartoittaminen on ollut vain satunnaista, koskien lähinnä hanketoimintaa.
- Etsimme keinoja ja rahoitusratkaisuja työttömien, eläkeläisten, pienituloisten ja maahanmuuttajien koulutustarjonnan mahdollistamiseksi.
  - Toteutui. Kesäyliopisto on tarjonnut mm. työttömille työnhakijoille ja maahanmuuttajille maksuttomia koulutuksia. Pysyviä rahoitusratkaisuja ei ole nykyresurssien puitteissa.
- Pyrimme mahdollisuuksien mukaan järjestämään opetusta erilaisia oppimisvaikeuksia omaaville (esimerkiksi abiturienttikurssien toteutuksessa).
  - Toteutui tarjoamalla pienryhmäopetusta, jossa yksilölliset oppimisvaikeudet on voitu huomioida.
- Jokaisen koulutuksen ja kurssin jälkeen pyydämme asiakaspalautte ja sen pohjalta seurataan koulutusten onnistumista sekä kouluttajan, materiaalin, tilan että kesäyliopiston toiminnan osalta. Palautteessa on mahdollisuus myös avoimiin vastauksiin.
  - Toteutui.

Lähteet

Selvitys viranomaisten toiminnallisesta tasa-arvosuunnittelusta. Sosiaali- ja terveysministeriön raportteja ja muistioita 2015:13

Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnittelu vapaan sivistystyön oppilaitoksissa. Opetushallitus raportit ja selvitykset 2023:7a

Tunnista ja tunnusta – Opas vapaan sivistystyön osaamisperusteisen koulutuksen kuvaukseen. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2020:7